

<https://gep.ui.ac.ir/?lang=en>
Geography and Environmental Planning
E-ISSN: 2252- 0910
Document Type: Research Paper
Vol. 35, Issue 2, No.94, Summer 2024, pp. 1- 3
Received: 18/06/2023 Accepted: 31/01/2024

Structural Analysis of Rural Management in the Framework of Good Governance in the Villages of Ardabil County with a Future Research Approach

Bahram Imani ¹ , Javad Ma'dani ², Ramin Nosrati ³

1- Associate professor, Department of Urban and Rural Planning, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
bahram_imani60@yahoo.com

2- Assistant professor, Department of Public Administration and Tourism, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
javadmadani000@gmail.com

3- MA student, Department of Geography and Urban and Rural Planning, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
ramin.nosrati1390@gmail.com

Abstract

Given the rapid pace of change we currently experience, adopting a sound approach to rural governance can lay the foundation for creating sustainable and inclusive communities. This study aimed to identify the key drivers and effective strategies for enhancing the performance of good governance indicators in rural management within Ardabil Province. Applying a future-oriented research approach, the study followed an applied and mixed research method, employing a sequential exploratory approach. In the initial phase, the qualitative Delphi method was used, involving a survey of experts (comprising 28 individuals) associated with the research topic. This phase extracted the factors and variables that contributed to good rural governance. Subsequently, the scenario planning method was applied, utilizing the weight approach in consultation with experts. The software tool of MICMAC was employed to identify the driving factors, while the Scenario Wizard software was used

*Corresponding Author

Imani, B., Madani, J., & Nosrati, R. (2024). Structural Analysis of Rural Management in the Framework of Good Governance in the Villages of Ardabil County with a Future Research Approach. *Geography and Environmental Planning*, 35 (2), 1 - 4 .

2252-0910 © University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>).

10.22108/GEP.2024.138006.1591

to analyze future scenarios. Initially, 12 key factors were identified, which were later consolidated into 10 factors due to overlap. A total of 26 potential situations were considered for these key factors. The software generated 902 scenarios, of which 16 were deemed valid with 3 scenarios demonstrating high compatibility. The results obtained highlighted the system's instability with the most significant impact attributed to the transparency index, central justice, and accountability. The decision-making influence exerted by influential groups in rural management created a critical situation across all three scenarios, emphasizing the crucial role of public oversight and participation of villagers in advancing the goals of good rural governance.

Keywords: Rural Management, Good Governance, Futurology, Ardabil Province.

Introduction

Rural management plays a crucial role in promoting sustainable rural development by organizing institutions and guiding the rural environment and society. Given the existence of social and economic relationships, establishment of effective management organizations in rural areas is essential. In light of the limited resources, challenges, and issues faced by rural communities, strong and integrated village management becomes even more critical for rural development. Such management should foster creativity, encourage active participation, and promote a comprehensive understanding of development. The concept of good governance first introduced in the field of economics in 1979 now encompasses the principles of exercising power in a manner that facilitates sustainable development. Good rural governance as a human-driven construct empowers rural communities to achieve their development goals through effective management. It involves the responsible regulation of public affairs, compliance with legal and legitimate requirements, and establishment of a government that aligns with both individual and collective social values. To expand the application of good rural governance, it is imperative to organize people and rural communities into civil organizations, forming small social networks that leverage their abilities, talents, and creativity. Such approaches are essential for sustainable rural development, which relies on capacity-building, empowerment, and networking mechanisms, such as institutional capital. Effective rural management necessitates the adoption of new managerial and institutional models and approaches. One such model is good governance, which emphasizes participation, performance, transparency, accountability, responsibility, legality, consensus, efficiency, justice, and effectiveness. Ardabil City not only faces the aforementioned challenges, but also grapples with inadequate conditions in terms of good governance dimensions and criteria, weak development management, lack of effective non-governmental organizations, low levels of public participation in local management, and relatively low indicators. Against the backdrop of the complexities and uncertainties of the present era, this research aimed to identify the key drivers that enhance the performance of good governance indicators in rural management using a future-oriented research approach.

Materials & Methods

This study adopted an applied research design with a mixed method, aligning with the principles of futurology. A sequential exploratory approach was employed to examine the current state of rural management within the framework of good governance, encompassing an analysis of the past and present to inform future projections. In the initial phase, the qualitative Delphi method was utilized, drawing insights from various scholarly sources to finalize the indicators of good governance in rural management. Subsequently, the quantitative method of scenario planning was employed to identify the primary drivers. Both library research and fieldwork were conducted to gather data for this study. A questionnaire served as the data collection tool, incorporating open-ended questions to ascertain the

research variables and closed-ended questions to assign weights to the variables for the analysis of key drivers. The target population for this study comprised experts, specialists, and officials in relevant fields, such as geography and rural planning, geography and urban planning, political geography, public administration, organizational management, and sociology. A sample of 28 qualified individuals was selected using non-probability sampling methods in Ardabil Province in 2019.

Research Findings

This study aimed to analyze the most significant determinants and influencing factors in enhancing the state of good rural governance in Ardabil City. The research identified 12 key factors, which were subsequently merged into 10 factors due to their similarity. These factors encompassed influential variables, risk variables, and regulatory variables, all crucial in determining the state of good rural governance. To explore potential future scenarios, 26 different situations were considered for Ardabil City. Among these scenarios, 12 were favorable, 5 were static, and 9 were critical. A questionnaire in the form of a matrix of mutual effects was designed and administered to experts to gauge their perspectives. From this extensive set of potential situations, a total of 51,378 combined scenarios were extracted, covering the entire range of possible future scenarios for good rural governance in Ardabil City. Using Scenario Wizard software, 9,020 scenarios were generated, of which 16 were deemed valid and 3 exhibited a high level of compatibility. Among the three scenarios with high compatibility, the first and second scenarios presented favorable conditions with 9 favorable and 1 critical sub-scenarios. The third scenario, however, depicted critical conditions with 9 critical and 1 static sub-scenarios. From the examination of 32 variables across 8 indicators of participation, accountability, legality, central justice, transparency, collective agreement, efficiency, and effectiveness, the influential and key factors were identified. Among the variables investigated, 12 variables exhibited scores higher than the average and were thus selected as the influential and key factors for improving the state of good rural governance in Ardabil City. Notably, the transparency index, central justice, and accountability were found to exert the greatest impact based on the obtained results.

Discussion of Results & Conclusion

Currently, good rural governance stands as a critical approach in the realm of rural management. Given the rapid pace of changes we are currently experiencing, this approach holds the potential to create sustainable and livable settlements for all as evidenced by its indicators. Among the key factors examined, the complete implementation of conflict of interests emerged as the most compatible and influential aspect. This finding underscored the need to strengthen favorable situations and mitigate critical ones to improve the state of good rural governance in Ardabil City. Additionally, the second category highlighted the importance of involving village residents in decision-making and development planning processes. This aspect emerged as a significant factor that could either bolster or weaken good rural governance in Ardabil City. Transparency, in particular, served as a catalyst for the interconnectedness of other key factors and drivers. These elements formed a networked flow where the implementation of one factor impacted the implementation of others, influencing and shaping their outcomes. This category emphasized the crucial nature of transparency in the villages of Ardabil City, necessitating careful consideration and attention.

مقاله پژوهشی

تحلیل ساختاری مدیریت روستایی در چهارچوب حکمرانی خوب در روستاهای شهرستان اردبیل با رویکرد آینده‌پژوهی

بهرام ایمانی^{*} ، دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری و روستایی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

bahram_imani60@yahoo.com

جواد معدنی، استادیار، گروه مدیریت دولتی و گردشگری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

javadmadani000@gmail.com

رامین نصرتی، کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

ramin.nosrati1390@gmail.com

چکیده

باتوجه به سرعت تغییرات فعلی در دنیا که درحال حاضر با آن مواجه هستیم، رویکرد حکمرانی خوب روستایی می‌تواند زمینه ایجاد یک سکونتگاه قابل زیست را برای همگان فراهم آورد. هدف از پژوهش حاضر شناسایی پیشران‌های کلیدی و مؤثر در بهبود وضعیت عملکرد شاخص‌های حکمرانی خوب در مدیریت روستایی استان اردبیل با استفاده از رویکرد آینده‌پژوهی است. این پژوهش کاربردی و روش آن ترکیبی است که در آن با استفاده از رویکرد متوالی اکتشافی موضوع بررسی شده است. در فاز اول پژوهش حاضر با استفاده از روش کیفی دلفی و نظرسنجی از کارشناسان مرتبط با موضوع بررسی شده (شامل ۲۸ نفر)، عوامل و متغیرهای دخیل در امر حکمرانی خوب روستایی استخراج و در فاز دوم عوامل پیشران با استفاده از روش برنامه‌ریزی سناریو و نیز با استفاده از رویکرد وزن‌دهی و براساس نظر کارشناسان در نرم‌افزار MicMac مشخص و درنهایت، سناریوهای پیش‌رو با استفاده از نرم‌افزار ScenarioWizard بررسی شد. در این پژوهش ۱۲ عامل کلیدی شناسایی شد که باتوجه به شباهت آنها به یکدیگر آن عوامل در ۱۰ عامل ادغام و تعداد ۲۶ وضعیت احتمالی برای عوامل کلیدی درنظر گرفته شد. سناریوهای ارائه‌شده در نرم‌افزار Scenario Wizard ۹۰۲ سناریو بود که از این تعداد ۱۶ سناریو معتبر بود و ۳ سناریو سازگاری زیاد داشت. نتایج به‌دست‌آمده در این پژوهش ناپایداری سیستم را نشان می‌دهد که باتوجه به این نتایج بیشترین میزان اثرگذاری مربوط به شاخص شفافیت، عدالت‌محوری و پاسخگویی است. تأثیر گروه‌های صاحب‌نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به مدیریت روستایی در هر سه سناریو وضعیت بحرانی ایجاد می‌کند. درنهایت، نظارت مردمی و مداخله روستاییان در مدیریت روستا نقش اساسی در پیشبرد هدف‌های حکمرانی خوب روستایی دارد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت روستایی، حکمرانی خوب، آینده‌پژوهی، استان اردبیل.

*نویسنده مسئول

ایمانی، بهرام، معدنی، جواد، نصرتی، رامین. (۱۴۰۲). تحلیل ساختاری مدیریت روستایی در چهارچوب حکمرانی خوب در روستاهای شهرستان اردبیل با رویکرد آینده‌پژوهی. *جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی*، ۳۵ (۲)، ۸۶-۶۷.

مقدمه

حکمرانی مفهومی است که از دیرباز تاکنون مورد بحث و بررسی است. این مفهوم تنها یک نظریه یا مد زودگذر نیست، یک مکانیزم مدیریتی در کشورهاست (UNESCO, 2023). این مفهوم انواع و ویژگی‌های مختلفی دارد که یکی از مهم‌ترین آنها حکمرانی در روستاهاست که بحث اصلی بسیاری از محققان و حتی سازمانهاست (Ansell & Torfing, 2016). مدیریت روستایی با تأثیر انکارناپذیرش در توسعه پایدار روستایی، فرآیندی است که محیط و جامعه روستایی را با ساماندهی نهادها و سازمان‌ها هدایت و سازماندهی می‌کند (نادرخانی و قنبری، ۱۴۰۲؛ دانشور عامری و همکاران، ۱۳۹۵). مسلم است که جامعه روستایی به دلیل وجود مناسبات اجتماعی، اقتصادی به تشکیلات سازمان مدیریتی نیازمند است (Manal et al., 2008, p. 772). در حال حاضر، باتوجه به منابع و امکانات محدود و مسائل و مشکلات موجود در نواحی روستایی، وجود مدیریتی قدرتمند و یکپارچه در روستاها مؤثرتر از سایر عوامل در توسعه روستایی است؛ زیرا مدیریت روستایی باید شکوفایی خلاقیت‌ها، مشارکت همگانی در امور، درک توسعه محلی و کار گروهی و جمعی را آموزش دهد و به عنوان دلیل تحلیل مشکلات اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی جامعه روستایی در نظر گرفته شود (فال سلیمان و همکاران، ۱۳۹۳، ص. ۵۴-۵۷). واژه حکمرانی خوب در سال ۱۹۷۹ برای اولین بار در زمینه اقتصاد به کار رفته است و امروزه برای تشریح نحوه مناسب اعمال قدرت به منظور تحقق توسعه پایدار به کار برده می‌شود (اطهاری، ۱۳۸۸، ص. ۳۲؛ Roberts et al., 2007, p. 967). حکمرانی خوب روستایی به منزله یک محصول انسانی جوامع روستایی را پس از مدیریت در رسیدن به هدف‌های توسعه یاری می‌دهد (رحمانی فضلی و همکاران، ۱۳۹۳، ص. ۴۵؛ Bhuiyan, 2011, p. 414). به عبارتی، حکمرانی خوب روستایی مدیریت مؤثر امور عمومی با تنظیم الزامات قانونی و مشروع و ساخت یک حکومت در راستای پیشبرد ارزش‌های اجتماعی عمومی و فردی عمل می‌کند (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۹۱، ص. ۵؛ سجادی و همکاران، ۱۳۹۶، ص. ۹۸). خردمندانه‌ترین رویکرد جوامع و انسان‌ها، آینده‌بینی و آماده‌شدن برای رویارویی با وقایع پیش‌بینی‌ناپذیر است (حاتمی‌نژاد، ۱۳۹۸، ص. ۴۳). در حال حاضر، آینده‌پژوهی ابزاری برای افزایش نوآوری و خلاقیت و هشدار اولیه درباره تهدیدهای بالقوه، رویکرد ایجاد برنامه‌های بلندمدت مؤثر و موفق است که چالش‌های اجتماعی را پوشش می‌دهد (Andersen & Andersen, 2014, p. 282; Paliokaite et al., 2015, p. 186; Calof et al., 2012, p. 82). همچنین، آینده‌پژوهی می‌تواند یک الگوی مؤثر و منسجم را پیشنهاد کند که از طرفی، منجر به تشویق اجتماع مؤثر ذی‌نفعان و از طرف دیگر، باعث آگاهی‌افزایی در تصمیم‌گیری‌ها شود (Haegeman et al., 2017, p. 313). مدیریت روستایی در فرآیندهای برنامه‌های توسعه یکی از عوامل موفقیت و در فرآیند برنامه‌ریزی تضمین‌کننده نهادینه کردن مشارکت مردم است. در توسعه روستایی باتوجه به امکانات و منابع محدود و مشکلات موجود در این نواحی، ضرورت وجود مدیریتی یکپارچه و کارآمد در روستاها بیشتر به چشم می‌آید. مدیریت روستایی نوعی استفاده جامع و یکپارچه از سرمایه‌های اجتماعی، طبیعی و مالی در مقیاس‌های زمانی و جغرافیایی است (Walker, 2002, p. 113). از مقوله آینده‌پژوهی بیشتر کشورها در اوایل دهه ۹۰ میلادی در راستای توانمندسازی کشورها به‌طور گسترده استقبال کردند (دده زاده سیلابی و احمدی فرد، ۱۳۹۸، ص. ۷۵). آینده‌پژوهی ابزار آگاه‌کردن برنامه‌ریزان سازمان‌ها از مسائلی است که خارج از سازمان در حال

شکل‌گیری است (منطقی، ۱۳۹۰، ص. ۵۳). سناریوها تصاویر منسجم از آینده‌های محتمل و نزدیک به واقعیت هستند و در مقابل تغییرات احتمالی که در آینده ایجاد می‌شود، ایجاد آمادگی می‌کنند و شامل سه گروه بدبینانه، خوش‌بینانه و واقع‌بینانه هستند (مظفری، ۱۳۸۸، ص. ۲۷). روش تحلیل ساختاری یکی از رایج‌ترین روش‌های آینده‌پژوهی و ابزاری برای ارتباط همه متغیرهای سیستم با ایجاد ماتریس است که در آن به توصیف و شناسایی سیستم می‌پردازد. این مدل توانایی شناسایی ارتباط بین متغیرها و شناسایی متغیرهای کلیدی مؤثر در تکامل سیستم را دارد (تقی‌لو و همکاران، ۱۳۹۵، ص. ۴). مطالعات متعددی در زمینه حکمرانی روستایی انجام گرفته است که در بسیاری از آنها به خلأ نظری و حتی شکاف اجرایی و اداری در این زمینه اشاره شده است. حکمرانی خوب روستایی در منطقه‌های مرزی دهستان زریوار شهرستان مریوان وضعیت نامطلوبی را نشان می‌دهد. شاخص اثربخشی بیشترین امتیاز و شاخص قانون‌مندی کمترین امتیاز را در زمینه حکمرانی خوب روستایی دارد (شیخی و همکاران، ۱۳۹۹). در شکل‌گیری الگوی مطلوب مدیریت محلی روستایی شهرستان مشگین‌شهر، شاخص‌های مشارکت اجتماعی و مسئولیت‌پذیری تأثیرگذارتر از سایر شاخص‌هاست و مدیریت محلی روستایی از نظر شاخص‌های حکمرانی خوب روستایی در وضعیت خوبی قرار دارد (حیدری ساربان، ۱۳۹۸). در بخش مرکزی شهرستان ایوان میانگین چهار شاخص مشارکت، پاسخگویی، شفاف‌بودن و عدالت بیشتر از میانگین مبنا بوده است (موسوی و همکاران، ۱۳۹۸). در نواحی روستایی شهرستان لنجان شاخص‌های حکمرانی خوب در مجموع کمتر از حد مطلوب محقق شده و شاخص عدالت و برابری از میانگین مطلوب بیشتر بوده است (نوروزی و ابراهیمی، ۱۳۹۷). در استان کیپ شرقی آفریقای جنوبی اجرای حکمرانی خوب در مدیریت روستایی با مشارکت مردم محلی درصد موفقیت فراوانی داشته است (Palmer et al., 2022). در حوزه آبخیز چهل‌چای در شمال ایران اعضای شوراهای بالا به پایین عمل می‌کنند و مردم را در امور مدیریت روستایی شرکت نمی‌دهند؛ بنابراین مدیریت روستایی مطلوبیت ضعیفی دارد (Sarvestani & Ingram, 2020).

امروزه گسترش رهیافت حکمرانی خوب روستایی مستلزم آن است که مردم و جوامع روستایی در تشکلهای مدنی به صورت شبکه‌های کوچک اجتماعی سازماندهی شوند تا از توانایی‌ها، استعدادها و خلاقیت‌هایشان به گونه‌ای مناسب استفاده کنند و به مدیریت آنها بپردازند. چنین نگرش‌هایی از ضروریات فرآیند توسعه پایدار روستایی است که با سازوکارهای ظرفیت‌سازی، توانمندسازی و شبکه‌سازی مانند سرمایه نهادی محقق می‌شود. مدیریت اثربخش روستایی نیازمند بهره‌گیری از الگوها، رویکردهای مدیریتی و نهادی نوین است. یکی از این الگوها حکمرانی خوب است که نشان‌دهنده مشارکت، عملکرد خوب، شفافیت، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری، قانونمندی، توافق جمعی، کارایی، عدالت‌محوری و اثربخشی است. شهرستان اردبیل نه تنها با مشکلات مذکور مواجه است، شرایط نامناسب در ابعاد و معیارهای حکمرانی خوب، ضعف مدیریت توسعه، کمبود تشکلهای مردم‌نهاد مؤثر، سطح پایین مشارکت عمومی در مدیریت محلی و پایین‌بودن سطح نسبی شاخص‌های مذکور نمایان است؛ بنابراین باتوجه به پیچیدگی‌های عصر حاضر و عدم قطعیت‌های آن، محققان پژوهش حاضر بر آن هستند تا با استفاده از رویکرد آینده‌پژوهی به شناخت پیشران‌های کلیدی و مؤثر در بهبود وضعیت عملکرد شاخص‌های حکمرانی خوب در مدیریت روستایی اقدام کنند.

مبانی نظری پژوهش

حکمرانی به اعمال اختیارات سیاسی و اداری در تمام سطوح‌ها برای اداره امور یک کشور اشاره دارد که شامل سازوکارها، فرآیندها و نهادهایی است که با آنها شهروندان و گروه‌ها منافع خود را بیان می‌کنند، حقوق قانونی خود را اعمال می‌کنند، به تعهدات خود عمل و تفاوت‌های خود را میانجیگری می‌کنند (Sayed, 2013). حکمرانی خوب یا حکمرانی شایسته نوعی از حکمرانی است که با استناد به بیانیه کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد در آسیا و اقیانوسیه (UNESCAP) (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific) هشت اصل ذیل را دارد: مشارکت، حاکمیت قانون، شفافیت، پاسخگویی، اجماع‌گرایی، عدالت و برابری، اثربخشی و کارایی، مسئولیت‌پذیری (Participation, Rule of law, Transparency, Accountability, Consensus oriented,) (Equity and inclusiveness, Effectiveness and efficiency, Responsiveness) (UNESCAP, 2023). از اواخر دهه ۱۹۸۰ حکمرانی خوب یک نقطه حیاتی به‌منظور اجرای برنامه و تصمیم‌گیری برای بسیاری از کشورها در سراسر جهان بوده است (Pomeranz & Stedman, 2020). حکمرانی یکی از کلیدواژه‌ها در زمینه توسعه و علوم اجتماعی مدرن است. نویسندگان معتقد هستند که حکمرانی خوب برای توسعه پایدار در چندین بُعد مهم است؛ مانند پاسخگویی تصمیمات، شفافیت معامله‌ها و حاکمیت قانون (Da Cruz & Marques, 2017; Almquist et al., 2013). مفهوم حکمرانی خوب از چندین نظریه مهم اقتباس شده است که هر یک از این نظریه‌ها و رویکردهای مطرح‌شده در آنها در [جدول ۱](#) آمده است.

جدول ۱: نظریه‌ها و رویکردهای مطرح در حکمرانی خوب

Table 1: Proposed theories and approaches in good governance

نظریه	مفاد
نظریه وابستگی به منابع (The resource dependency theory)	این نظریه سازمان‌ها را به‌عنوان وابسته به زمینه‌ای که در آن فعالیت می‌کنند، تعبیر می‌کند. سازمان‌ها برای اطمینان از بقای خود به منابع و اطلاعات ارائه‌شده سایر شرکت‌ها و عوامل زمینه‌ای که در آن غوطه‌ور هستند، وابسته خواهند بود. در این شرایط سازمان‌ها با سایر نهادهایی رقابت می‌کنند که از همان منابع کمیاب استفاده می‌کنند (Castrillón, 2021).
نظریه ذی‌نفعان (The Stakeholders approach)	نظریه ذی‌نفعان در نظر دارد که همه شرکت‌کنندگان در خلق ارزش، حق مشارکت در ارزشی را دارند که در توسعه زنجیره ارزش افزوده می‌شود. این رویکرد حاکی از آن است که حکمرانی برای محافظت و مدیریت این است که پاداش همه شرکت‌کنندگان با در نظر گرفتن هزینه فرصت آنها اتفاق می‌افتد؛ منافع کلیه شرکت‌کنندگان و ذی‌نفعان تحت تأثیر تصمیمات و اقدام‌هایی است که در آن رخ می‌دهد و مشارکت آنها نیز در حکمرانی در نظر گرفته می‌شود. شرکت یا سازمان پیوندی از قراردادهای بین ذی‌نفعان مختلف، سهامداران، کارمندان، مدیران، مشتریان، تأمین‌کنندگان، مقامات و دیگران است (Aoki, 1991).
رویکرد دانش‌بنیان (The knowledge-based approach)	به‌طور خلاصه، هنگامی که شرکت یا سازمان به‌عنوان یک پردازشگر یا مخزن دانش دیده می‌شود، براساس کاربردهای دانش زیر است: ۱- جهت‌گیری فعالیت براساس نظر مدیران؛ ۲- ایجاد دانش به‌عنوان مبنایی برای نوآوری و همه فرصت‌های سرمایه‌گذاری (این دانش ضمنی و اجتماعی است که شخصیت آن تقلید را دشوار می‌کند)؛ ۳- حفاظت از پایگاه داده دانش؛ ۴- هماهنگی فعالیت تولیدی که شامل جنبه‌هایی مانند ساخت، بهره‌برداری و انتقال دانش و فراتر از انتقال ساده اطلاعات است. (Williamson, 1999)؛ ۵- حل تعارض که فراتر از تضاد منافع است تا در جنبه دانش محور اتخاذ شود. رویکرد دانش‌بنیان شرکت منجر به بازنگری در نقش حکمرانی می‌شود. این رویکرد باید از شناسایی و اجرای سرمایه‌گذاری‌های سودآور در یک چشم‌انداز کارایی پویا حمایت کند (Castrillón, 2021).
	این نظریه بینشی را برای تبیین پدیده‌های حکمرانی به‌ویژه مشکلات اصلی نمایندگی در بین سرمایه‌گذاران خارجی و

مدیران، سلب مالکیت سهامداران، سهامداران تأثیرگذار و کنترل‌کننده ارائه می‌دهد (Eisenhard, 1989). سهم اصلی نظریه نمایندگی در تفکر و اصلاح حکمرانی، ایده‌های ریسک، عدم قطعیت نتایج، مشوق‌ها و سیستم‌های اطلاعاتی است که کاربردهای بسیار زیادی در جوامع و سازمان‌ها دارد (Castrillón, 2021).	نظریه نمایندگی (The agency theory)
این نظریه فرض می‌کند که روابط قراردادی بلندمدت براساس اعتماد، شهرت، هدف‌های جمعی و مشارکت توسعه می‌یابد. جایی که همسویی منافع نتیجه‌ای است که از تعامل متقابل رابطه‌ای ناشی می‌شود (Van Slyke, 2007). منافع مدیران با منافع سهامداران همسوست و هیچ تضاد منافی میان آنها وجود ندارد؛ بنابراین باید با مکانیسم‌هایی مانند انگیزه‌های مالی بر آن غلبه کرد (Donaldson, 2008). مدیران باید منافع مشتریان قانونی، کارکنان، تأمین‌کنندگان و سایر ذی‌نفعان را به رسمیت بشناسند؛ اما طبق قانون اولین مسئولیت آنها درقبال سهامداران است. تضاد منافع بین گروه‌های ذی‌نفع و شرکت باید با فشار رقابت در بازارهای آزاد، با حمایت قوانین و کنترل‌های قانونی موجود برای محافظت از مشتریان، کارکنان، تأمین‌کنندگان و جامعه حل و فصل شود (Tricker, 2015).	تئوری مباشرت یا تئوری مدیریت (Stewardship Theory or Management Theory)

منبع: یافته‌های محققان

همان‌طور که در [جدول ۱](#) ملاحظه می‌شود، نظریه وابستگی به منابع بیشتر بر سازمان‌ها یا شرکت‌ها متمرکز و رویکرد دانش‌بنیان بر فرآیندهای ضمنی و صریح سازمانی معطوف شده است. همچنین، نظریه نمایندگی به سرمایه‌گذاری و سهامداران و ... توجه دارد که رویکرد جامعی به نظر نمی‌رسد. تئوری مباشرت یا تئوری مدیریت نیز تا حدودی شبیه به نظریه ذی‌نفعان است و تا حدود زیادی نسبت به دیگر نظریه‌ها مطلوبیت و برتری دارد؛ زیرا مضمون اصلی آنها بر ذی‌نفعان مختلف و تأثیرگذار در این زمینه است که حالت مشارکتی یا تعاملی را ایجاد می‌کند.

مدیریت محلی روستایی اشاره به اقدام‌های ساکنان و ذی‌نفعان روستایی برای مشارکت و تأثیرگذاری بر تصمیم‌گیری و حکمرانی خوب دارد (Lockwood, 2010). مدیریت روستایی باید برای روستا برنامه‌ریزی کند، فعالیت‌های روستا را سازمان دهد، بر فعالیت‌های انجام‌شده نظارت و برای انجام‌دادن بهینه امور انگیزش لازم را در سازمان مدیریت روستایی، سایر سازمان‌ها و روستاییان ایجاد کند (رضوانی، ۱۳۹۱). مشارکت روستایی ممکن است شامل جوامع روستایی باشد که می‌توانند نظرهای خود را بیان کنند، درباره همه جنبه‌ها بحث کنند، بر تصمیم‌گیری تأثیر بگذارند، ایده‌ها یا نظرهای خود را ارائه دهند و نظر خود را بیان کنند (Zaitul et al., 2023). دومین اصل حکمرانی خوب، مدیریت محلی روستایی است که فرآیند تصمیم‌گیری آن، دیدگاه‌های ناهمگونی ذی‌نفعان را بدون تعصب ارج نهاده است (Lockwood, 2010). بنابراین مدیریت محلی روستایی باید با رعایت مقررات جاری در انجام‌دادن عمران و آبادانی روستایی اخلاص داشته باشد، تصمیم مناسب اتخاذ کند، اعتماد جامعه را برای اداره جامعه روستایی جلب کند، طبق روند صحیح مدیریت کند و نظام برنامه‌ریزی مناسب را برای توسعه داشته باشد که همه این موارد به نفع نسل آینده است (Zaitul et al., 2023). سومین اصل حکمرانی خوب این است که مدیریت محلی روستایی در عین استفاده از منابع اقتصادی به هدف استراتژیک خود برسد (Graham et al., 2003). بنابراین برنامه توسعه روستایی باید تأثیر مثبت بلندمدت، تصمیم‌گیری در زمان کوتاه‌تر، فرآیند تصمیم‌گیری مؤثر و هزینه معقول خدمات را داشته باشد و در نشان‌دادن عملکرد برنامه‌ریزی‌شده مدیریت محلی روستایی منافی را به ارمغان آورد. جوامع روستایی باید به جوامع روستایی پاسخ دهند و اطلاعات مربوط به اداره محلی روستایی را به‌روز کنند (Zaitul).

(et al., 2023). اصل بعدی حکمرانی خوب این است که اطلاعات آزادانه در دسترس باشد (Sheng, 2009). این اصول چندین جنبه را تشکیل می‌دهد؛ مانند اطلاعات به‌روز شده درباره توسعه روستایی، در دسترس بودن اطلاعات، ارتباطات اطلاعاتی و آگاهی و رضایت جوامع روستایی از در دسترس بودن اطلاعات. یکی دیگر از اصول حکمرانی خوب این است که اداره محلی روستایی از اقتدار با صداقت استفاده کند. این جنبه شامل منافع مشترک، قدردانی از نظر ذی‌نفعان در فرآیند تصمیم‌گیری، در نظر گرفتن ناراحتی جامعه روستایی نسبت به نیازهای آن و منافع توسعه روستایی برای جوامع روستایی و گسترده‌تر است (Lockwood, 2010).

همان‌طور که در مبانی نظری فوق مطرح شد، مبحث مدیریت روستایی در بستر حکمرانی خوب مرهون عوامل مختلفی است که از ابعاد گوناگون و دیدگاه ذی‌نفعان مختلف می‌توان بررسی کرد. با توجه به اینکه مبانی نظری زیادی در این حوزه ملاحظه نمی‌شود و در بسیاری از آنها فقط به اصول حکمرانی در مدیریت روستایی و یا مزایای حال از آن اشاره می‌شود، خلأ نظری در این زمینه مشهود است؛ بنابراین محققان سعی کرده‌اند که با عطف به مبانی نظری موجود این شکاف نظری را از منظر حکمرانی خوب و نظریه‌های مرتبط با مدیریت روستایی برطرف کنند.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش آمیخته یا ترکیبی است که محققان در راستای مبانی علم آینده‌پژوهی با رویکرد متوالی اکتشافی (دیدهبانی گذشته و حال برای شناخت آینده) و تحلیلی وضعیت مدیریت روستایی را در چهارچوب حکمرانی خوب بررسی کرده‌اند. در فاز اول این پژوهش شاخص‌های حکمرانی خوب در مدیریت روستایی با استفاده از روش کیفی دلفی و منابع مختلف علمی، نهایی و سپس پیشران‌های اصلی با استفاده از روش کمی برنامه‌ریزی سناریو شناسایی شد. مواردی که از مرحله دلفی حاصل شده است در [جدول ۲](#) آمده است.

جدول ۲: شاخص‌ها و متغیرهای مدیریت روستایی در چهارچوب حکمرانی خوب

Table 2: Variables and indicators of rural management in the good governance framework

شاخص	متغیر
مشارکت	همکاری با نهادهای دولتی در اجرای طرح‌ها (X1)، همکاری با تشکلهای محلی (بسیج، تعاونی‌ها و ...) (X2)، مداخله روستاییان در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها (X3)، تأمین منابع مالی با همیاری و مشارکت مردمی (X4)، تشکیل سازمان‌های مدنی (X5)، همکاری با بخش خصوصی در اجرای پروژه‌ها و جذب سرمایه‌گذاری (X6).
قانونمندی	میزان پایبندی روستاییان و مدیران محلی به اجرای قوانین (X7)، رسیدگی به تقاضاهای مردمی بر مبنای ضابطه (X8)، تأثیرگذاری گروه‌های صاحب‌نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به روستا (X9).
پاسخگویی	برگزاری جلسه‌های عمومی برای تشریح اقدام‌های مربوط به امور روستا و پاسخگویی در قبال ابهام‌ها و سؤال‌های پیش‌آمده (X10)، پاسخگوبودن مدیریت روستایی در قبال تصمیمات گرفته‌شده و اقدام‌های انجام‌یافته (X11)، گزارش اقدام‌های انجام‌یافته به نهادهای مسئول (X12)، پاسخگویی به نیازهای اساسی و اولویت‌دار ساکنان روستا (X13).
مسئولیت‌پذیری	تلاش برای اجرای شایسته‌سالاری در انتخاب و گزینش افراد مسئول (X14)، پیگیری برای تحقق طرح‌ها و تصمیمات گرفته‌شده برای حل مسائل و مشکلات روستا (X15)، سازوکار رسیدگی به شکایت‌های ساکنان روستا از روند مدیریت محلی و اختلافات پیش‌آمده (X16).
عدالت‌محوری	توزیع عادلانه منابع و امکانات در بین ساکنان روستا (X17)، توجه به منافع جمعی به جای منافع شخصی (X18)، فرصت برابر

برای دستیابی به خدمات دهیاری (X19)، عدم استفادهٔ نفوذ و قدرت مسئولان برای منافع شخصی و ایجاد رانت (X20).	
توافق جمعی	تعامل و هماهنگی بین نهادها و سازمان‌های نظارتی و اجرایی (X21)، تعامل سازنده بین دهیاری، شورای اسلامی و مردم محلی (X22)، همکاری مؤثر با سازمان های مسئول در اجرای طرح‌های توسعهٔ روستایی (X23).
شفافیت	شفافیت در تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی (X24)، قابلیت دسترسی به جریان آزاد اطلاعات (X25)، کنترل و پایش عملکرد مدیران روستایی (X26)، اعلام هزینه‌ها و درآمدهای دهیاری به ساکنان روستا (X27).
کارآیی و اثربخشی	تنظیم و تدوین برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت از سوی مدیریت روستایی با همکاری و نظرخواهی از مردم (X28)، استفاده از دانش نوین و علمی در فرآیند مدیریت و برنامه‌ریزی توسعهٔ روستایی (X29)، اجرای برنامه‌های توسعهٔ روستایی بدون آسیب‌رساندن به محیط زیست و میراث فرهنگی روستا (X30)، تلاش در ایجاد فرصت‌های جدید شغلی و ایجاد فرصت خلاقیت و نوآوری (X31)، تلاش در راستای توانمندسازی روستاییان (X32).

منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲

همان‌طور که در [جدول ۲](#) ملاحظه می‌شود، هریک از خبرگان مشارکت‌کننده در دلفی، باتوجه به ابعاد حکمرانی خوب، متغیرهای مربوط را مشخص کرده‌اند که این متغیرهای برای اطلاعات ورودی در مرحلهٔ دوم، یعنی سناریونگاری به کار می‌روند.

در سناریونگاری بیشتر از متخصصان و کسانی که بینش خاصی را دربارهٔ موضوع ارائه می‌دهند و ذی‌نفعان (کسانی که تحت تأثیر تصمیمات یا اقدام‌هایی قرار می‌گیرند) استفاده می‌شود ([معدنی، ۱۴۰۱، ص. ۳۹۸](#)). در برنامه‌ریزی سناریو سه گروه تکنیک یا رویکرد وجود دارد که هریک چند تکنیک فرعی دارند. این رویکردها عبارت است از: ۱- روندهای احتمالاتی اصلاح‌شده، ۲- منطق ادراکی، ۳- رویکرد فرانسوی به آینده ([Bradfield et al., 2005, p. 807](#)). در پژوهش حاضر برای روش سناریونویسی از منطق ادراکی بهره برده شده است.

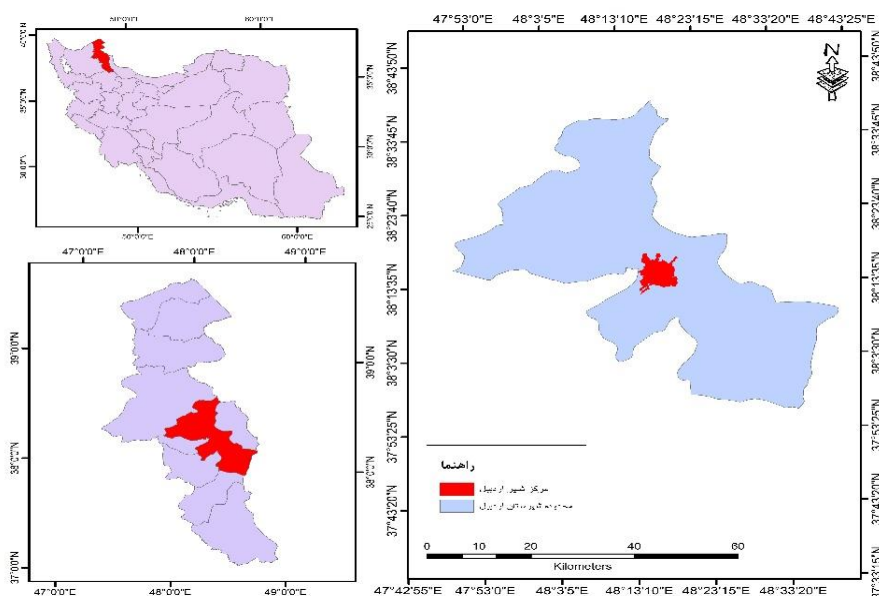
در این پژوهش از شیوهٔ کتابخانه‌ای و میدانی برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه است که باتوجه به ماهیت موضوع از پرسش‌های باز در تعیین متغیرهای پژوهش و پرسش‌های بسته در وزن‌دهی به متغیرها برای تحلیل پیشران‌های کلیدی استفاده شده است. جامعهٔ آماری پژوهش حاضر صاحب‌نظران، متخصصان، کارشناسان و مسئولان امر در رشته‌های مرتبط (جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، جغرافیای سیاسی، مدیریت دولتی، مدیریت سازمانی و جامعه‌شناسی) است. در قسمت آکادمیک از استادان و پژوهشگران دانشگاهی و درحوزهٔ اجرایی از بخشدار مرکزی اردبیل، چند تن از دهیاران و خبرگان فرمانداری استفاده شد که به‌صورت نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند ۲۸ نفر از افراد واجد شرایط در استان اردبیل در سال ۱۳۹۹ انتخاب شدند. گفتنی است که برای بررسی اعتبار پژوهش از روایی محتوا استفاده شده است که خبرگان دانشگاهی و اجرایی اعتبار آن را تأیید کردند.

همان‌طور که پیشتر توضیح داده شد، در وهلهٔ نخست با تکنیک دلفی و با استفاده از منابع مختلف علمی شاخص‌های حکمرانی خوب در مدیریت روستایی نهایی شد و از افراد خواسته شد تا موافقت یا مخالفت خود و میزان آن را با هر عنوان با استفاده از مقیاس لیکرت (۱- به‌طور کامل مخالفم، ۲- مخالفم، ۳- تاحدی موافقم، ۴- موافقم، ۵- به‌طور کامل موافقم) اعلام کنند. سپس از متخصصان درخواست شد تا پاسخ‌ها را از نو مرور و با در

نظر گرفتن میانگین، مد، میان و درصد اجماع برای هر متغیر (پیشران) در صورت نیاز در نظرها و قضاوت‌های خود تجدید نظر و دلایل خود را در موارد عدم اجماع ذکر کنند. در نهایت، پس از بازبینی نتایج ارائه‌شده در این مرحله و تحقق درصد مطمئن اجماع (بیشتر از ۱/۵)، میانگین، مد و میانه‌های مطلوب (برابر و بیشتر از ۳) و پیشران‌های اصلی تا افقی ۱۰ ساله شناسایی شد. در ادامه، کارشناسان برای مقایسه وضعیت اثرگذاری و اثرپذیری این پیشران‌ها و ترسیم وضعیت آینده در ماتریس اثرهای متقاطع به مقایسه و ارزش‌گذاری پیشران‌ها پرداختند. به دنبال اتمام این مرحله، اجماع نظری سایر کارشناسان نیز با وضعیت ارزش‌گذاری انجام‌شده، حاصل آمد. در این پژوهش حکمرانی خوب روستایی متغیر اصلی و متغیرهای معرف آن عبارت است از: قانونمندی، مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، شفافیت، توافق جمعی، عدالت‌محوری، مشارکت، کارایی و اثربخشی.

محدوده مطالعه‌شده

شهرستان اردبیل بین عرض جغرافیایی ۳۸ درجه و ۱۵ دقیقه شمالی و طول جغرافیایی ۴۸ درجه و ۱۸ دقیقه شرقی قرار دارد. مساحت آن ۱۱۰۸۱ کیلومتر مربع و از شمال با مشکین‌شهر، از جنوب با کوثر، از شرق با نمین و از غرب با نیر همسایه است. این شهرستان در ۲۱۹ کیلومتری تبریز و ۵۷۸ کیلومتری تهران واقع شده است. شهرستان اردبیل ۳ بخش، ۳ شهر، ۱۱ دهستان و ۱۸۰ روستا دارد (سالنامه آماری استان، ۱۳۹۸). یکی از دلایل اصلی انتخاب شهرستان اردبیل، زیاده‌بودن تعداد روستاهای آن و مجاورت آنها به نهادهای حکمرانی (مرکز استان) است. موقعیت شهرستان اردبیل و روستاهای مطالعه‌شده در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱: محدوده مطالعه‌شده شهرستان اردبیل (منبع: نگارندگان ۱۴۰۱)

Figure 1: Map of the study site Ardabil city

یافته‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل

نتایج حاصل از یافته‌های توصیفی نمونه مطالعه‌شده نشان می‌دهد که از اعضای نمونه ۱۷ نفر مرد، ۱۱ نفر زن و بیشترین پاسخگویان (۵۰ درصد پاسخگویان) در رده سنی بین ۴۵ الی ۵۵ سال هستند. بیشترین تعداد پاسخگویان میزان تحصیلات دکتری به تعداد ۲۱ نفر (۷۵ درصد)، ۲ نفر (۷ درصد) مدرک کارشناسی و ۵ نفر (۱۸ درصد) مدرک کارشناسی ارشد داشتند. در وهله اول شاخص‌های حکمروایی شایسته در مدیریت روستایی با تکنیک دلفی و با استفاده از منابع مختلف علمی نهایی شد. در مرحله بعد از افراد خواسته شد تا موافقت یا مخالفت خود و میزان آن را با هر عنوان با استفاده از مقیاس لیکرت (۱- به‌طور کامل مخالفم، ۲- مخالفم، ۳- تاحدی موافقم، ۴- موافقم، ۵- به‌طور کامل موافقم) اعلام و به‌عبارتی، کمیت‌پذیر کنند. در مرحله دوم موارد توافق و عدم توافق مشخص شد و فضایی برای شناسایی ایده‌های جدید، تصحیح، تفسیر، حذف و توضیح قوت و ضعف آنها به وجود آمد. گفتنی است در مواردی که متخصصان با عامل یا پیشران شناسایی شده، مخالفت داشتند از آنها خواسته شده بود تا علت مخالفت خود را ذکر کنند. در مرحله سوم از متخصصان درخواست شد تا پاسخ‌ها را از نو مرور و با در نظر گرفتن میانگین، مد، میانه و درصد اجماع برای هر متغیر (پیشران) در صورت نیاز در نظرها و قضاوت‌های خود تجدید نظر و دلایل خود را در موارد عدم اجماع ذکر کنند؛ بنابراین پرسشنامه این مرحله دو بخش داشت: بخش اول نتایج توصیفی پاسخ‌های گروهی ارائه‌شده به هر متغیر یا پیشران و بخش دوم پاسخ‌های ارائه‌شده هر متخصص به آن متغیر و یا پیشران. درنهایت، پس از بازبینی نتایج ارائه‌شده در این مرحله و تحقق درصد مطمئن اجماع، میانگین و میانه‌های مطلوب، پیشران‌های اصلی مؤثر بر بهبود وضعیت مدیریت روستایی در چهارچوب حکمروایی شایسته روستاهای شهرستان اردبیل تا افقی ۱۰ ساله شناسایی شد. درواقع، باتوجه به اینکه بعد از این مرحله میزان میانگین‌های حاصل‌شده، مد و میانه پاسخ‌ها و نیز درصد اجماع به مقدار پذیرفتنی رسید (میانگین، مد و میانه‌های برابر و بیشتر از ۳ و درصد اجماع بیشتر از ۱/۵) و نیز برای جلوگیری از فرسایشی شدن پژوهش که یکی از ضعف‌های تکنیک دلفی است، پیشران‌های شناسایی شده پس از سه مرحله پذیرش شدند. درادامه، برای مقایسه وضعیت اثرگذاری و اثرپذیری این پیشران‌ها و ترسیم وضعیت آینده مدیریت روستایی در چهارچوب حکمروایی شایسته روستاهای شهرستان اردبیل در ماتریس اثرهای متقاطع، کارشناسان به مقایسه و ارزش‌گذاری پیشران‌ها پرداختند. به‌دنبال اتمام این مرحله، اجماع نظری سایر کارشناسان نیز با وضعیت ارزش‌گذاری انجام‌شده، حاصل آمد. میزان پرشدگی ماتریس متقاطع ۶۵/۸۲ درصد است که نشان می‌دهد بیش از ۶۵ درصد عوامل مدنظر بر یکدیگر تأثیر داشته است. از سوی دیگر، از مجموع ۱۰۲۴ رابطه در این ماتریس ۳۵۰ رابطه اثرگذاری صفر دارند که نشان می‌دهد عوامل بر یکدیگر تأثیرگذاری یا تأثیرپذیری نداشته است. همچنین، عدد یک که به‌معنای تأثیرگذاری ضعیف است، شامل ۲۶۸ رابطه شده است. تعداد ۲۳۴ رابطه عدد دو داشته که این عدد بیانگر تأثیر متوسط عوامل است و درنهایت، ۱۷۲ رابطه عدد سه داشته که این عدد نشان‌دهنده تأثیر زیاد عوامل است.

جدول ۳: میزان اثرگذاری و اثرپذیری غیرمستقیم متغیرهای تأثیرگذار و تأثیرپذیر در حکمرانی خوب روستایی شهرستان اردبیل

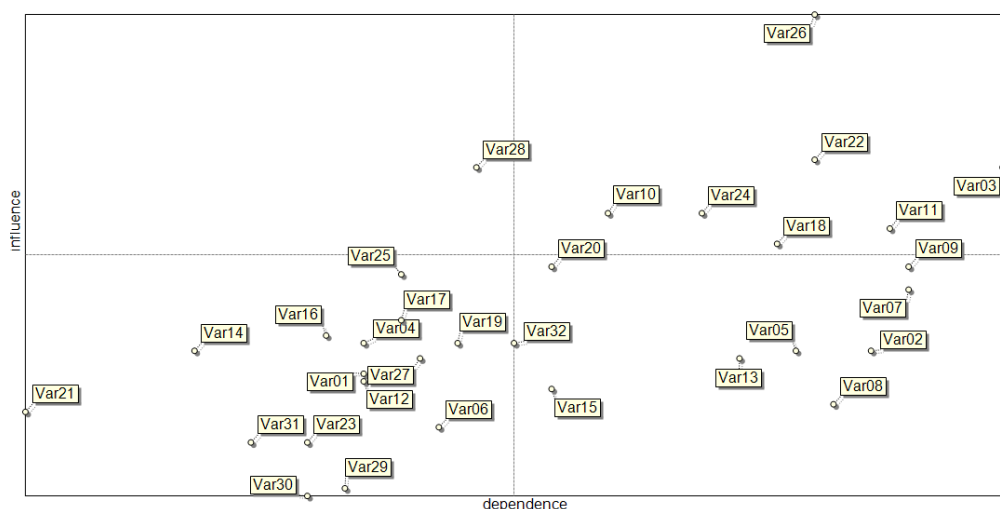
Table 3: The degree of indirect effectiveness of influential variables in rural good governance of Ardabil province

میزان اثرپذیری	میزان اثرگذاری	عوامل	میزان اثرپذیری	میزان اثرگذاری	عوامل
۲۴۴	۲۹۶	توزیع عادلانه منابع و امکانات در بین ساکنان روستا (۱۷)	۱۹۴	۲۰۷	همکاری با نهادهای دولتی در اجرای طرح‌ها (۱)
۳۷۴	۳۴۷	توجه به منافع جمعی به جای منافع شخصی (۱۸)	۴۱۲	۲۶۸	همکاری با تشکلهای محلی (بسج، تعاونی‌ها و ... (۲)
۲۷۰	۲۷۶	فرصت برابر برای دستیابی به خدمات دهیاری (۱۹)	۴۵۲	۴۴۹	مداخله روستاییان در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها
۳۱۹	۳۵۴	عدم استفاده نفوذ و قدرت مسئولان برای منافع شخصی و ایجاد رانت (۲۰)	۲۲۱	۲۷۴	تأمین منابع مالی با همیاری و مشارکت مردمی (۴)
۶۴	۱۶۶	تعامل و هماهنگی بین نهادهای و سازمان‌های نظارتی و اجرایی (۲۱)	۳۷۵	۲۶۸	تشکیل سازمان‌های مدنی (۵)
۴۱۰	۴۳۷	تعامل سازنده بین دهیاری، شورای اسلامی و مردم محلی (۲۲)	۲۰۸	۱۷۵	همکاری با بخش خصوصی در اجرای پروژه‌ها و جذب سرمایه‌گذاری (۶)
۱۷۷	۱۴۹	همکاری مؤثر با سازمان‌های مسئول در اجرای طرح‌های توسعه روستایی (۲۳)	۴۱۱	۳۲۵	میزان پایبندی روستاییان و مدیران محلی به اجرای قوانین (۷)
۳۵۴	۳۹۹	شفافیت در تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی (۲۴)	۴۱۲	۲۲۵	رسیدگی به تقاضاهای مردمی بر مبنای ضابطه (۸)
۲۵۵	۳۷۰	قابلیت دسترسی به جریان آزاد اطلاعات (۲۵)	۴۱۶	۳۵۴	تأثیرگذاری گروه‌های صاحب نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به روستا (۹)
۳۷۷	۵۲۴	کنترل و پایش عملکرد مدیران روستایی (۲۶)	۳۲۹	۴۰۳	برگزاری جلسه‌های عمومی برای تشریح اقدام‌های مربوط به امور روستا و پاسخگویی در قبال ابهام‌ها و سؤال‌های پیش‌آمده (۱۰)
۲۶۰	۲۵۸	اعلام هزینه‌ها و درآمدهای دهیاری به ساکنان روستا (۲۷)	۳۹۷	۳۸۸	پاسخگوبودن مدیریت روستایی در قبال تصمیمات گرفته شده و اقدام‌های انجام یافته (۱۱)
۲۹۱	۴۴۸	تنظیم و تدوین برنامه‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت از سوی مدیریت روستایی با همکاری و نظرخواهی از مردم (۲۸)	۱۸۷	۲۲۲	گزارش اقدام‌های انجام یافته به نهادهای مسئول (۱۲)
۱۸۲	۱۰۰	استفاده از دانش نوین و علمی در فرآیند مدیریت و برنامه‌ریزی توسعه روستایی (۲۹)	۳۷۴	۲۶۴	پاسخگویی به نیازهای اساسی و اولویت‌دار ساکنان روستا (۱۳)

عوامل	میزان اثرگذاری	میزان اثرپذیری	عوامل	میزان اثرگذاری	میزان اثرپذیری
تلاش برای اجرای شایسته‌سالاری در انتخاب و گزینش افراد مسئول (۱۴)	۲۲۱	۱۶۵	اجرای برنامه‌های توسعه روستایی بدون آسیب‌رساندن به محیط زیست و میراث فرهنگی روستا (۳۰)	۱۲۳	۲۰۶
پیگیری برای تحقق طرح‌ها و تصمیمات گرفته‌شده برای حل مسائل و مشکلات روستا (۱۵)	۲۲۲	۲۵۸	تلاش در ایجاد فرصت‌های جدید شغلی و ایجاد فرصت خلاقیت و نوآوری (۳۱)	۱۵۹	۱۳۵
سازوکار رسیدگی به شکایت‌های ساکنان روستا از روند مدیریت محلی و اختلافات پیش‌آمده (۱۶)	۳۱۴	۲۲۲	تلاش در راستای توانمندسازی روستاییان (۳۲)	۲۴۳	۲۷۵

منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲

مطابق با [شکل ۲](#) می‌توان دریافت که وضعیت سیستم در حالت ناپایدار است و بیشتر نماگرها اطراف محور قطری پراکنده شده است و وضعیت مشابهی نسبت به یکدیگر دارند و فقط ضعف و شدت آنها نسبت به یکدیگر متفاوت است. نماگرها بیشتر در دسته متغیرهای مستقل (جنوب غربی نمودار)، وابسته (جنوب شرقی نمودار) و دوجبهی (شمال شرقی نمودار) توزیع شده است.

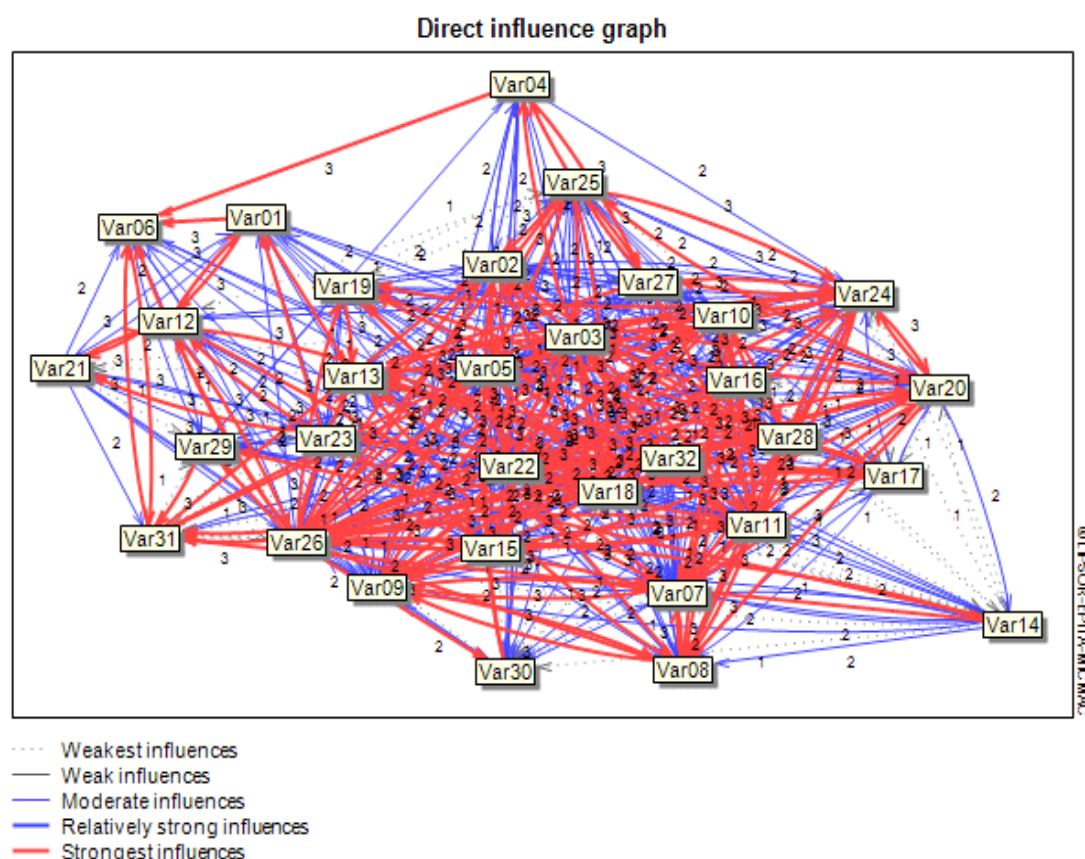

شکل ۲: پایداری و ناپایداری سیستم (منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲)

Figure 2: System stability and instability

متغیر شماره ۲۸ (تنظیم و تدوین برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت ازسوی مدیریت روستایی با همکار و نظرخواهی از مردم) به‌عنوان متغیر کلیدی یا پیش‌ران به دست آمده است. در ارزیابی وضعیت تأثیرگذاری و تأثیرپذیری عوامل براساس تأثیرات غیرمستقیم متغیرها می‌توان دریافت که تأثیرپذیرترین متغیرها شامل موارد مداخله روستاییان در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها، تأثیرگذاری گروه‌های صاحب‌نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به

روستا، رسیدگی به تقاضاهای مردمی بر مبنای ضابطه، همکاری با تشکلهای محلی (بسیج، تعاونی‌ها و...)، میزان پابندی روستاییان و مدیران محلی به اجرای قوانین، تعامل سازنده بین دهیاری، شورای اسلامی و مردم محلی، پاسخگوبودن مدیریت روستایی در قبال تصمیمات گرفته‌شده و اقدامهای انجام‌یافته، کنترل و پایش عملکرد مدیران روستایی، تشکیل سازمانهای مدنی و پاسخگویی به نیازهای اساسی و اولویت‌دار ساکنان روستا ۱۰ نمونه از تأثیرپذیرترین متغیرها بود. متغیرهای با بیشترین میزان تأثیرگذاری نیز شامل کنترل و پایش عملکرد مدیران روستایی، مداخله روستاییان در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها، تنظیم و تدوین برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت ازسوی مدیریت روستایی با همکاری و نظرخواهی از مردم، تعامل سازنده بین دهیاری و شورای اسلامی و مردم محلی، برگزاری جلسه‌های عمومی برای تشریح اقدامهای مربوط به امور روستا و پاسخگویی در قبال ابهام‌ها و سؤال‌های پیش‌آمده، شفافیت در تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی، پاسخگوبودن مدیریت روستایی در قبال تصمیمات گرفته‌شده و اقدامهای انجام‌یافته، قابلیت دسترسی به جریان آزاد اطلاعات، تأثیرگذاری گروه‌های صاحب‌نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به روستا و عدم استفاده نفوذ و قدرت مسئولان برای منافع شخصی و ایجاد رانت است. در سناریونویسی پنج حالت یا جایگشت وجود دارد که یکی از آنها با عنوان «تأثیرگذاری» است. در [شکل ۳](#) اثرهای مستقیم متغیرها بر یکدیگر نشان داده شده است.

شکل ۳: اثرهای مستقیم متغیرها (MDI) بر یکدیگر (منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲)

Figure 3: Matrix of direct influences (MDI)

از بین ۳۲ متغیر بررسی شده در ۸ شاخص مشارکت، مسئولیت‌پذیری، قانونمندی، عدالت‌محوری، پاسخگویی، شفافیت، توافق جمعی و کارایی و اثربخشی به‌عنوان عوامل تأثیرگذار و کلیدی انتخاب شد. از بین متغیرهای مطالعه‌شده ۱۲ متغیر که از میانگین امتیازهای کل بیشتر بودند به‌عنوان عوامل تأثیرگذار و کلیدی در بهبود وضعیت حکمرانی خوب روستایی شهرستان اردبیل انتخاب شد. باتوجه به این نتایج بیشترین میزان اثرگذاری مربوط به شاخص شفافیت، عدالت‌محوری و پاسخگویی است.

در پژوهش حاضر باتوجه به اینکه هدف، تحلیل مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده و تأثیرگذار در بهبود وضعیت حکمرانی خوب روستایی در شهرستان اردبیل است، از متغیرهای تأثیرگذار، متغیرهای ریسک و متغیرهای تنظیمی به‌عنوان مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده استفاده می‌شود که مجموع آنها ۱۲ عامل کلیدی است. همچنین، باتوجه به شباهت عامل‌های کلیدی آنها به ۱۰ عامل ادغام شدند. بعد از مشخص شدن مهم‌ترین عوامل ۲۶ وضعیت احتمالی برای آینده حکمرانی خوب روستایی در شهرستان اردبیل در نظر گرفته شد که از این تعداد ۱۲ وضعیت احتمالی مطلوب، ۵ وضعیت احتمالی ایستا و ۹ وضعیت احتمالی بحرانی را دارد. با مشخص شدن وضعیت‌های احتمالی، پرسشنامه‌ای به‌صورت ماتریس اثرهای متقابل طراحی شد و در اختیار کارشناسان قرار گرفت. از ترکیب این تعداد وضعیت‌های احتمالی ۵۱/۳۷۸ سناریوی ترکیبی استخراج شد که شامل همه وضعیت‌های احتمالی آینده پیش‌روی حکمرانی خوب روستایی در شهرستان اردبیل است. سناریوهای ارائه‌شده نرم‌افزار ScenarioWizard ۹۰۲۰ سناریو بود که از این تعداد ۱۶ مورد آن اعتبار و ۳ سناریو سازگاری فراوان دارد. از ۳ سناریو با سازگاری زیاد، سناریوی اول و دوم شرایط مطلوب را دارد که ۹ مورد آن شرایط مطلوب و ۱ مورد شرایط بحرانی را دارد. سناریوی سوم شرایط بحرانی را دارد که ۹ مورد آن بحرانی و ۱ مورد ایستاست. در [جدول ۴](#) سناریوهای با سازگاری قوی در آینده حکمرانی خوب روستایی شهرستان اردبیل آمده است.

جدول ۴: سناریوهای با سازگاری قوی در آینده حکمرانی خوب روستایی شهرستان اردبیل

Table 4: Strong adaptation scenarios in the future of rural good governance in Ardabil province

سناریوی سوم	سناریوی دوم	سناریوی اول
عدم کنترل و پایش عملکرد مدیران روستایی	کنترل و پایش عملکرد مدیران روستایی	نظارت مردمی بر عملکرد مدیران و ارائه گزارش‌های ماهانه مدیران به مردم و نهادهای مردمی
عدم تعامل لازم بین ارکان مدیریت روستایی	تعامل سازنده بین دهیاری، شورای اسلامی و مردم محلی	تدوین یک طرح مشارکتی و توسعه‌ای برای روستاهای منطقه با تکیه بر تعاملات دهیاران و شوراهای اسلامی روستاها
مردم امکان مشارکت در تنظیم منابع و سیاست‌گذاری را نخواهند داشت.	مداخله روستاییان در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌ها	تنظیم برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت با مشارکت کامل ساکنان روستا و براساس اصل نیازسنجی از مردم رخ خواهد داد.
مداخله شهروندان بسیار پیچیده و سخت خواهد شد.	تنظیم و تدوین برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت از سوی مدیریت روستایی با همکاری و نظرخواهی از مردم	ساکنان روستا در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها و تمام برنامه‌ریزی‌های مربوط به توسعه روستا مشارکت کامل خواهند داشت.

سناریوی اول	سناریوی دوم	سناریوی سوم
شفاف‌سازی منابع مالی، هزینه‌های انجام‌یافته، درآمدها و نحوه سیاست‌گذاری همراه با طرح‌های توجیهی	برگزاری جلسه‌های عمومی برای تشریح اقدام‌های مربوط به امور روستا و پاسخگویی درقبال ابهام‌ها و سؤال‌های پیش‌آمده	پیشبرد هدف‌های مدیریتی روستا بدون نظارت و حضور مردم
پاسخگویی مدیران روستای درقبال تصمیمات اتخاذشده دربرابر اراده ساکنان روستا و نهادهای مردمی	شفافیت در تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی	ادامه روند فعلی درباره برگزاری جلسه‌های عمومی در سطح ضعیف
اجرای کامل موضوع تعارض منافع	پاسخگوبودن مدیریت روستایی درقبال تصمیمات گرفته‌شده و اقدام‌های انجام‌یافته	عدم جلوگیری از ایجاد رانت و غلبه منافع شخصی بر منافع جمعی و به تناسب آن هدررفت منابع و از بین رفتن سرمایه اجتماعی
وجود شبکه‌ای از قدرت پنهان و بانفوذ در ارکان مدیریت روستایی که باعث به حاشیه رانده‌شدن مردم می‌شود.	توجه به منافع جمعی به جای منافع شخصی	وجود شبکه‌ای از قدرت پنهان و بانفوذ در ارکان مدیریت روستایی که باعث به حاشیه رانده‌شدن مردم می‌شود.
دسترسی مردم به اطلاعات و آمار مربوط به روستا اعم از طرح هادی روستایی و سایر طرح‌ها (استفاده از ظرفیت فناوری برای دسترسی به اطلاعات و برنامه‌ریزی‌های مدیریت روستایی)	تأثیرگذاری گروه‌های صاحب‌نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به روستا	محرمانه تلقی کردن اطلاعات و عدم دسترسی مردم به آنها
اجرای قوانین مربوط به مدیریت روستایی	عدم استفاده نفوذ و قدرت مسئولان برای منافع شخصی و ایجاد رانت	دور زدن و تفسیر به رأی قوانین در اجرای آنها

منبع: یافته‌های پژوهش ۱۴۰۲

باتوجه به سناریوهای پیش رو می‌توان نتیجه گرفت که تمام شاخص‌های مربوط به حکمرانی خوب روستایی اهمیت دارد و این نشان از قدرت فراوان این رویکرد در سیستم مدیریت روستایی دارد که برای حرکت به سمت آینده مطلوب ضروری است که رویکرد حکمرانی خوب، الگوی مدیریت روستایی قرار گیرد تا بتوان با اجرا و پیاده‌سازی متغیرهای مربوط به شاخص‌های حکمرانی خوب روستایی به سمت ایجاد روستاهای پایدار و قابل زیست حرکت کرد. در وضعیت‌های پیش رو عاملی که در هر سه سناریو وضعیت بحرانی ایجاد می‌کند، تأثیر گروه‌های صاحب‌نفوذ در تصمیم‌گیری‌های مربوط به مدیریت روستایی است که با ایجاد رانت و اهرم‌های فشار تصمیمات اتخاذشده را از منافع جمعی به سمت منافع شخصی سوق می‌دهند و سپس مسیر دستیابی به الگوی حکمرانی خوب را منحرف می‌کنند. همچنین، نقش آشکار مردم، نظارت مردمی و مداخله روستاییان در مدیریت روستا نقش اساسی در پیشبرد هدف‌های حکمرانی خوب روستایی دارد.

نتیجه گیری

در حال حاضر حکمرانی خوب روستایی از مهم ترین رویکردهای موجود در زمینه مدیریت روستایی است که باتوجه به سرعت تغییراتی که در حال حاضر با آن مواجه هستیم، این رویکرد می تواند با شاخص های خود زمینه ایجاد یک سکونتگاه قابل زیست را برای همگان فراهم آورد. اجرای کامل موضوع تعارض منافع بیشترین ارزش سازگاری را در بین سایر عوامل کلیدی دارد و این امر نشان می دهد که در راستای بهبود وضعیت حکمرانی خوب روستایی در شهرستان اردبیل باید وضعیت احتمالی مطلوب تقویت و وضعیت احتمالی بحرانی تضعیف شود. همچنین، در رده دوم باید به مشارکت ساکنان روستا در تصمیم سازی ها، تصمیم گیری ها و تمام برنامه ریزی های مربوط به توسعه روستا توجه جدی شود؛ زیرا موارد فوق از عوامل اصلی تقویت و تضعیف حکمرانی خوب روستایی در شهرستان اردبیل است. این یافته با نتایج مطالعات [حیدری ساریان \(۱۳۹۸\)](#)، [موسوی و همکاران \(۱۳۹۸\)](#)، [سروستانی و اینگرام، پالمر و همکاران \(۲۰۲۲; Sarvestani & Ingram, 2020; Palmer et al., 2022\)](#) که گویای اهمیت مشارکت ساکنان روستا در مدیریت روستایی است، همخوانی دارد. همچنین، این نتیجه که بیشترین میزان اثرگذاری مربوط به شاخص شفافیت، عدالت محوری و پاسخگویی است با مطالعات [نوروزی و ابراهیمی \(۱۳۹۷\)](#) همسوست. مطابق با مفاد و قرابت مفهومی و موضوعی تئوری مباشرت یا تئوری مدیریت و نظریه ذی نفعان می توان نتیجه گرفت که مدیریت روستایی در چهارچوب حکمرانی خوب در روستاهای شهرستان اردبیل با تأثیرگذاری و تأثیرپذیری مستقیم و غیرمستقیم از شهروندان، بخش ها، نهادها و ... می تواند مشارکت و تعامل را به ارمغان آورد. در بین عوامل کلیدی شفافیت با سه مورد (شفافیت در تصمیم گیری و تصمیم سازی، قابلیت دسترسی به جریان آزاد اطلاعات، کنترل و پایش عملکرد مدیران روستایی) بیشترین عوامل کلیدی را دارد؛ از این رو نتیجه می شود که این سه مورد در بهبود وضعیت حکمرانی خوب روستایی اهمیت فراوانی دارند. شفافیت خود باعث به حرکت درآمدن سایر عوامل کلیدی خواهد شد؛ البته این عوامل و پیشران های کلیدی در یک جریان شبکه ای به یکدیگر متصل هستند؛ بدین گونه که اجرای یکی بر اجرا و پیاده سازی دیگری تأثیر می گذارد بر همدیگر تأثیر و تأثر دارند. این مقوله نشان دهنده اهمیت این موضوع در روستاهای شهرستان اردبیل است که باید با دقت بیشتری به آن توجه شود.

یکی از تمایزات اصلی پژوهش حاضر با سایر آثار مشابه در این زمینه، ایجاد قرابت مفهومی و موضوعی در حوزه مدیریت روستایی و حکمرانی خوب است که محققان با رویکردی چندبعدی این موارد را از دیدگاه خبرگان بررسی کرده اند. همچنین، یکی از نوآوری های اصلی پژوهش حاضر در ارائه نتایج خاص در زمینه سناریوهای مطرح شده در بخش یافته های پژوهش است که محققان در کمتر تحقیقی توانسته اند با این دقت و صراحت آنها را مطرح و بررسی کنند. باتوجه به سناریوهای ذکر شده می توان نتیجه گرفت که تمام شاخص های مربوط به حکمرانی خوب روستایی اهمیت دارند و این نشان از قدرت فراوان این رویکرد در سیستم مدیریت روستایی است که برای حرکت به سمت آینده مطلوب ضروری است. عاملی که در هر سه سناریو وضعیت بحرانی ایجاد می کند تأثیر گروه های صاحب نفوذ در تصمیم گیری های مربوط به مدیریت روستایی است که با ایجاد رانت و اهرم های فشار تصمیمات اتخاذ شده را از منافع جمعی به سمت منافع شخصی سوق می دهند و سپس مسیر دستیابی به الگوی حکمرانی خوب را منحرف می کنند.

همچنین، نقش آشکار مردم، نظارت مردمی و مداخله روستاییان در مدیریت روستا نقش اساسی در پیشبرد هدف‌های حکمرانی خوب روستایی دارد که در ادامه، پیشنهاد‌های مربوط ارائه می‌شود.

محدودیت زمانی لازم برای انجام دادن پژوهش حاضر، بالابودن اعضای نمونه به دلیل مشارکت نداشتن افراد است. در ادامه، باتوجه به نتایج پژوهش پیشنهاد‌هایی در راستای بهبود وضعیت حکمرانی خوب روستایی در شهرستان اردبیل ارائه می‌شود. لزوم برگزاری دوره‌های آموزشی به صورت مستمر برای دهیاران و اعضای شورای اسلامی روستاها از جهت آشنایی با اصول حکمرانی خوب روستایی؛ برگزاری جلسه‌های عمومی مدیران روستا با ساکنان به صورت مستمر برای دریافت نظرهای ساکنان و تنظیم برنامه‌های آتی توسعه روستایی؛ با تقویت نظارت‌های مردمی و تسهیل مشارکت مردم در امور مدیریت روستایی در شهرستان اردبیل می‌توان از ایجاد رانت و دخالت گروه‌های صاحب نفوذ در امور مربوط به مدیریت روستایی جلوگیری کرد؛ تعامل دهیار با مردم باید به صورت مستمر و در قالب موضوع‌های مختلف مدیریتی باشد تا از طرفی، پیوند بین دهیار و ساکنان بیشتر شود و از طرف دیگر، حس تعلق به مکان با افزایش میزان مشارکت ساکنان در مدیریت روستایی افزایش یابد؛ سامانه ارزیابی و عملکرد مدیران روستایی برای پایش عملکرد آنها به صورت دوره‌ای طراحی شود؛ به نحوی که عموم بتوانند نتایج این عملکردها را مشاهده کنند؛ ساکنان روستا به صورت محرمانه به عملکردهای دهیاری و اعضای شورای اسلامی روستاها امتیاز دهند تا از طرفی، مجموعه مدیریت روستایی نسبت به پیشبرد برنامه‌های توسعه روستا پیگیرتر شوند و از طرف دیگر، مردم احساس هم‌سرنوشتی باهم داشته باشند؛ برگزاری دوره‌های آموزشی برای ساکنان از جهت آشنایی با اصول اولیه نحوه مشارکت در توسعه روستا، مصادیق و نتایج آن و راهکارهای خلاق برای شکوفایی خلاقیت ساکنان و ایجاد همکاری‌های جمعی؛ طراحی و راه‌اندازی سایت‌های اینترنتی مختص روستا و انعکاس اخبار، نشریات، مصوبات شورای اسلامی روستا و ... به صورت مستمر در سایت اینترنتی برای ایجاد شافیت در مدیریت روستایی؛ طرح‌های انجام شده برای روستا اعم از طرح هادی روستایی، طرح بهسازی روستا و ... در دسترس عموم مردم روستا قرار گیرد؛ برگزاری جلسه‌های متعدد با ساکنان روستا برای تعیین اولویت‌های اساسی و لازم روستا که این اولویت‌های استخراج شده به دلیل اینکه مهم‌ترین نیازهای ساکنان است می‌تواند نقشه راه مدیریت روستایی را تنظیم و تدوین کند.

منابع

- اطهاری، کمال (۱۳۸۸). حاکمیت شایسته و ضرورت احیای حوزه عمومی. *فصلنامه جستارهای شهرسازی*، ۱۹ (۶)، ۳۷-۳۸. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/330577>
- تقی‌لو، علی‌اکبر، سلطانی، ناصر، و آفتاب، احمد (۱۳۹۵). پیشران‌های توسعه روستاهای ایران. *برنامه‌ریزی و آمایش فضا*، ۲۰ (۴)، ۲۸-۱. <http://hsm.sp.modares.ac.ir/article-21-5316-fa.html>
- حاتمی‌نژاد، حسین، پوراحمد، احمد، و نصرتی‌هشی، مرتضی (۱۳۹۸). آینده‌پژوهی در بافت فرسوده شهری (مطالعه موردی: ناحیه یک، منطقه ۹ شهر تهران). *فصلنامه علمی-پژوهشی اطلاعات جغرافیایی*، ۲۸ (۱۰۹)، ۳۷-۵۵. <https://doi.org/10.22131/sepehr.2019.35637>

حیدری ساربان، وکیل (۱۳۹۸). ارزیابی الگوی مدیریت محلی روستایی مبتنی بر شاخص‌های حکمروایی خوب (مطالعه موردی: شهرستان مشگین‌شهر). *جغرافیا و توسعه*، ۱۷ (۵۷)، ۱۳۳-۱۵۴.

<https://doi.org/10.22111/GDIJ.2019.4985>

دانشور عامری، ژیلا، شعبانعلی فمی، حسین، و شوکتی آماقانی، محمد (۱۳۹۵). تحلیل رضایت‌مندی روستاییان از عملکرد دهیاران در مدیریت نوین روستایی شهرستان اسکو. *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۴۸ (۳)، ۴۹۳-۵۰۶.

<https://doi.org/10.22059/JHGR.2016.52376>

دده زاده سیلابی، پروین، و احمدی‌فرد، نرگس (۱۳۹۸). تعیین پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعه گردشگری با رویکرد آینده‌پژوهی (مطالعه موردی: شهرستان‌های استان مازندران). *جغرافیا و پایداری محیط*، ۹ (۱)، ۷۳-۸۹.

[10.22126/GES.2019.1064](https://doi.org/10.22126/GES.2019.1064)

رحمانی فضلی، عبدالرضا، صادقی، مظفر، و علیپوریان، جهانبخش (۱۳۹۳). بنیان‌های نظری حکمروایی خوب در فرآیند مدیریت روستایی نوین. *فصلنامه مدیریت شهری*، ۱۴ (۳۷)، ۴۳-۵۳.

<https://crsp.sbu.ac.ir/wp-content/uploads/2019/12/abd10.pdf>

رضوانی، محمدرضا (۱۳۹۱). *مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران*. نشر قومس.
رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا، عظیمی آملی، جلال، پورطاهری، مهدی، و احمدی‌پور، زهرا (۱۳۹۱). ارائه الگوی مناسب حکمروایی خوب روستایی در ایران. *فصلنامه ژئوپلیتیک*، ۸ (۲۶)، ۱-۲۸.

https://journal.iag.ir/article_56067.html

سالنامه استان اردبیل (۱۳۹۸). *سازمان برنامه و بودجه استان اردبیل*.

سجادی، ژیلا، یارمرادی، کیومرث، کانونی، رضا، و حیدری، مرتضی (۱۳۹۶). نقش حکمروایی شایسته در ارتقا کیفیت محیط زیست شهری ازدیدگاه ساکنان (مطالعه موردی: محله باغ فردوس منطقه یک شهر تهران). *دوفصلنامه پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری*، ۸ (۱۵)، ۹۷-۱۱۰.

https://grup.journals.pnu.ac.ir/article_3780.html

شیخی، داود، پازکی، معصومه، و محمدنژاد حصاری، حسن (۱۳۹۹). تحلیل و اولویت‌بندی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در مناطق مرزی (مطالعه موردی: دهستان زیریوار شهرستان مریوان). *پژوهش‌نامه مطالعات مرزی*، ۸ (۳)، ۳۷-۱۹.

http://bss.jrl.police.ir/article_95541.html

فال سلیمان، محمود، صادقی، حجت‌الله، و فروزان، محمدمحسن (۱۳۹۳). ارزیابی نقش دهیاری‌ها در پیشگیری و کاهش بحران‌های بهداشتی-درمانی در سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: بخش شوسف شهرستان نهبندان). *فصلنامه آمایش جغرافیایی فضا*، ۴ (۱۲)، ۵۴-۷۸.

https://gps.gu.ac.ir/article_7503.html

مظفری، علی (۱۳۸۸). آینده‌پژوهی: بستر عبور از مرزهای دانش. *فصلنامه نظم و امنیت اجتماعی*، ۲ (۸)، ۲۵-۴۷.

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1017590>

معدنی، جواد (۱۴۰۱). بررسی نقش گردشگری روستایی در توسعه اشتغال پایدار ساکنان در دوران پساکرونا با رویکرد سناریونگاری (مورد مطالعه: شهرستان سرعین). *فصلنامه پژوهش‌های روستایی*، ۱۳ (۳)، ۳۹۰-۴۰۷.

[10.22059/JRUR.2022.336852.1711](https://doi.org/10.22059/JRUR.2022.336852.1711)

منطقی، محسن (۱۳۹۰). آینده‌پژوهی: ضرورت آینده مطالعات فرهنگی و علمی. *نشریه اسلام و پژوهش‌های مدیریتی*، ۱ (۱)، ۶۸-۵۱.

<https://ensani.ir/fa/article/306539>

موسوی، مرضیه، محمدزاده، سعید، پریرسا، پاک، و فتاحی، محمدجواد (۱۳۹۸). تحلیل عملکرد مدیریت نوین روستایی با رویکرد حکمرانی خوب (مورد مطالعه: دهیاری‌های بخش مرکزی، شهرستان ایوان). *نشریه رویکردهای پژوهشی کارآفرینانه در کشاورزی*، ۲(۲)، ۷۰-۴۹. https://eraa.asnrkh.ac.ir/article_107855.html

نادرخانی، زلیخا، و قنبری، یوسف (۱۴۰۲). واکاوی چالش‌های بهره‌برداران دهقانی با هدف دستیابی به توسعه پایدار روستایی در ایران (مورد مطالعه: استان زنجان). *فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی*، ۳۴(۲)، ۷۵-۹۰. [10.22108/GEP.2022.130710.1460](https://doi.org/10.22108/GEP.2022.130710.1460)

نوروزی، اصغر، و ابراهیمی، الهه (۱۳۹۷). تحقق‌پذیری شاخص‌های حکمروایی خوب در نواحی روستایی شهرستان لنجان. *برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۵(۲)، ۹۳-۱۰۹.

https://psp.journals.pnu.ac.ir/article_5027.html

References

- Almanac of Ardabil Province. (2018). *Ardabil province program and budget organization*. [In Persian].
- Almquist, R., Grossi, G., Van Helden, G. J., & Reichard, C. (2013). Public sector governance and accountability. *Critical Perspectives on Accounting*, 24(7-8), 479-487. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2012.11.005>
- Andersen, A. D., & Andersen, P. D. (2014). Innovation system foresight. *Technological Forecasting And Social Change*, 88, 276-286. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2014.06.016>
- Ansell, C., & Torfing, J. (Eds.). (2022). *Handbook on theories of governance*. Edward elgar publishing. <https://doi.org/10.4337/9781782548508.00008>
- Aoki, M. (1991). *The co-operative game theory of the firm*. Oxford university press.
- Athari, K. (2008). Decent governance and the necessity of revitalizing the public domain. *Shahr Sazi Quarterly*, 19(6), 32-37. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/330577> [In Persian].
- Bhuiyan, S. H. (2011). Transition towards a knowledge-based society in post-communist Kazakhstan: Does good governance matter? *Journal Of Asian And African Studies*, 46(4), 404-421. <https://doi.org/10.1177/0021909611401565>
- Bradfield, R., Wright, G., Burt, G., Cairns, G., & Van Der Heijden, K. (2005). The origins and evolution of scenario techniques in long range business planning. *Futures*, 37(8), 795-812. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2005.01.003>
- Calof, J., Miller, R., & Jackson, M. (2012). Towards impactful foresight: Viewpoints from foresight consultants and academics. *Foresight*, 14(1), 82-97. <https://doi.org/10.1108/14636681211210387>
- Castrillón, G.A.M. (2021). The concept of corporate governance. *Revista Científica Visión de Futuro*, 25(2), 178-194. [10.36995/j.visiondefuturo.2021.25.02R.005.en](https://doi.org/10.36995/j.visiondefuturo.2021.25.02R.005.en)
- Da Cruz, N. F., & Marques, R. C. (2017). Structuring composite local governance indicators. *Policy Studies*, 38(2), 109-129. <https://doi.org/10.1080/01442872.2016.1210117>
- Dadazade-Silabi, P., & Ahmadifard, N. (2019). Determine the key factors of tourism development based on future research approach (Case study: Mazandaran province). *Geography And Environmental Sustainability*, 9(1), 73-89. [10.22126/GES.2019.1064](https://doi.org/10.22126/GES.2019.1064) [In Persian].
- Daneshvar Ameri, Z., Shabanali Fami, H., & Shokati Amqani, M. (2016). Analysis on satisfaction of rural people about dehyaries performance (Case study: Oskou county villages). *Human Geography Research*, 48(3), 493-506. [10.22059/JHGR.2016.52376](https://doi.org/10.22059/JHGR.2016.52376) [In Persian].
- Donaldson, L. (2008). The challenge of quality and patient safety. *Journal Of The Royal Society Of Medicine*, 101(7), 338-341. <https://doi.org/10.1258/jrsm.2008.nh8003>
- Eisenhardt, K. M. (1989). Building theories from case study research. *Academy Of Management Review*, 14(4), 532-550. <https://doi.org/10.5465/amr.1989.4308385>
- Fallsolayman, M., Sadeghi, H., & Ferozan, M. M. (2014). The Evaluation of dehyariha role in prevention and reduction of health–therapeutic crisis in rural settlements (Case study: Shosf district of

- nehbandan county). *Geographical Planning Of Space*, 4(12), 54-78. https://gps.gu.ac.ir/article_7503.html [In Persian].
- Graham, J., Plumptre, T. W., & Amos, B. (2003). Principles for good governance in the 21st century. *Ottawa: Institute On Governance*, 15, 6. https://www.academia.edu/2463793/Principles_for_good_governance_in_the_21st_century
- Haegeman, K., Spiesberger, M., & Könnölä, T. (2017). Evaluating foresight in transnational research programming. *Technological Forecasting And Social Change*, 115, 313-326. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.07.017>
- Hataminejad, H., Pourahmad, A., & Nosrati Heshi, M. (2019). Futures studies on urban worn-out texture (Case study: District 9 Area 1 Tehran municipality). *Scientific-Research Quarterly Of Geographical Data (SEPEHR)*, 28(109), 37-55. <https://doi.org/10.22131/sepehr.2019.35637> [In Persian].
- Heidari Sareban, V. (2019). Evaluation of rural local management pattern regarding of good governance indexes (Case study: Ardabil county). *Geography And Development*, 17(57), 133-154. [10.22111/GDIJ.2019.4985](https://doi.org/10.22111/GDIJ.2019.4985) [In Persian].
- Lockwood, M. (2010). Good governance for terrestrial protected areas: A framework, principles and performance outcomes. *Journal Of Environmental Management*, 91(3), 754-766. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2009.10.005>
- Madani, J. (2022). Investigating the role of rural tourism in the development of sustainable employment of residents in the post-Corona era with a scenario approach (Case study: Sarein county). *Journal Of Rural Research*, 13(3), 390-407. [10.22059/JRUR.2022.336852.1711](https://doi.org/10.22059/JRUR.2022.336852.1711) [In Persian].
- Manal, N., Bachir, A.S., & Nadim, K. (2008). Environment and sustainable development indicators in Lebanon: A practical municipal level approach. *Ecological Indicators*, 8(5), 771-777. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2007.09.001>
- Manteghi, M. (2010). Futurology; The future necessity of cultural and scientific studies. *Islam And Management Research Journal*, 1(1), 51-68. <https://ensani.ir/fa/article/306539> [In Persian].
- Mousavi, M., Mohammadzadeh, S., Pak, P., & Fatahi, M. J. (2018). Analyzing the performance of modern rural management with a good governance approach (Case study: Villagers of the central part, Ivan city). *Journal Of Entrepreneurial Research Approaches In Agriculture*, 2(2), 49-70. https://eraa.asnrkh.ac.ir/article_107855.html [In Persian].
- Mozafari, A. (2008). Future research a platform for crossing the borders of knowledge. *Social Order And Security Quarterly*, 2(4), 25-47. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1017590> [In Persian].
- Naderkhani, Z., & Ghanbari, Y. (2023). Assessing peasant farmers' challenges for achieving sustainable rural development in Iran (Case study: Zanjan province). *Geography And Environmental Planning*, 34(2), 75-90. [10.22108/GEP.2022.130710.1460](https://doi.org/10.22108/GEP.2022.130710.1460) [In Persian].
- Norouzi, A., & Ebrahimi, E. (2018). Investigating realization of good governance indicators in rural areas of Lenjan county. *Physical Social Planning*, 5(2), 93-109. https://psp.journals.pnu.ac.ir/article_5027.html [In Persian].
- Paliokaitė, A., Martinaitis, Ž., & Reimeris, R. (2015). Foresight methods for smart specialisation strategy development in Lithuania. *Technological Forecasting And Social Change*, 101, 185-199. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2015.04.008>
- Palmer, C. G., Fry, A., Libala, N., Ralekhetla, M., Mtati, N., Weaver, M., & Scherman, P. A. (2022). Engaging society and building participatory governance in a rural landscape restoration context. *Anthropocene*, 37, 100320. <https://doi.org/10.1016/j.ancene.2022.100320>
- Pomeranz, E. F., & Stedman, R. C. (2020). Measuring good governance: piloting an instrument for evaluating good governance principles. *Journal Of Environmental Policy & Planning*, 22(3), 428-440. <https://doi.org/10.1080/1523908X.2020.1753181>
- Rahmani Fazli, A. R., Sadeghi, M., & Alipourian, J. (2013). The theoretical foundations of good governance in the modern rural management process. *Urban Management Quarterly*, 14(38), 53-43. <https://crsp.sbu.ac.ir/wp-content/uploads/2019/12/abd10.pdf> [In Persian].
- Rezvani, M. R. (2012) *An introduction to rural development planning in iran*. Qoms publishing. [In Persian].

- Roberts, S. M., Wright, S., & Oneil, P. (2007). Good governance in the pacific? Ambivalence possibility. *Geoforum* p, 38(5), 967-984. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2007.04.003>
- Roknaldin Eftekhari, A., Azimi Amoli, J., Pourtaheri, M., & Ahmadypour, Z. (2012). Presentation of an appropriate rural good governance model in Iran (Case study: Rural areas of mazandaran provience in Iran). *Geopolitics Quarterly*, 8(26), 1-28. https://journal.iag.ir/article_56067.html [In Persian].
- Sajadi, J., Yarmoradi, K., Kanooni, R., & Heydari, M. (2017). the role of good governance in improving the quality of urban environment from the perspective of residents (Case study: Bagh ferdows neighborhood in zone 1 of Tehran). *Journal Of Urban Ecology Researches*, 8(15), 97-110. https://grup.journals.pnu.ac.ir/article_3780.html [In Persian].
- Sarvestani, A. A., & Ingram, V. (2020). Perceptions and practices of rural council participatory forest governance: Closed co-management in chehel-chay Iran. *Forest Policy And Economics*, 117, 102202. <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2020.102202>
- Sayed, Y. (2013). *Making education a priority in the post-2015 development agenda: Report of the global thematic consultation on education in the post-2015 development agenda*. United Nations children's fund. <http://hdl.voced.edu.au/10707/270619>
- Sheikhi, D., Pazoki, M., & Mohamad Nejad Hesari, H. (2020). Analysis and prioritization of indicators of good rural governance in border areas (Case study: Zarivar village of Marivan city). *Journal Of Border Studies*, 8(3), 19-37. http://bss.jrl.police.ir/article_95541.html [In Persian].
- Sheng, Y, K. (2009). *What is good governance? united nations economic and social commission for asia and the pacific*. Available online: <https://www.unescap.org/resources/what-good-governance> (accessed on 22 January 2022).
- Taqi Lu, A., & Soltani Nasser, A. A. (2015). Drivers of rural development in Iran. *Planning and Space Planning*, 20(4), 1-28. <http://hsmmsp.modares.ac.ir/article-21-5316-fa.html> [In Persian].
- Tricker, R. I. (2015). *Corporate governance: Principles, policies, and practices*. Oxford university press.
- UNESCAP. (2023). *Good governance: definition and characteristics*. Jakarta capital city government office. <https://uclg-aspac.org/good-governance-definition-and-characteristics>
- UNESCO. (2023). *Concept of governance*. International bureau of education. <https://www.ibe.unesco.org/en/geqaf/technical-notes/concept-governance>
- Van Slyke, D. M. (2007). Agents or stewards: Using theory to understand the government-nonprofit social service contracting relationship. *Journal Of Public Administration Research And Theory*, 17(2), 157-187. <https://doi.org/10.1093/jopart/mul012>
- Walker, D. (2002). Decision support leariig and rural resource management. *Agricultural Systems*, 73(1), 113-127. [https://doi.org/10.1016/S0308-521X\(01\)00103-2](https://doi.org/10.1016/S0308-521X(01)00103-2)
- Williamson, O. E. (1999). Strategy research: Governance and competence perspectives. *Strategic Management Journal*, 20(12), 1087-1108. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(199912\)20:12<1087::AID-SMJ71>3.0.CO;2-Z](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-0266(199912)20:12<1087::AID-SMJ71>3.0.CO;2-Z)
- Zaitul, Z., Ilona, D., & Novianti, N. (2023). Good governance in rural local administration. *Administrative Sciences*, 13(1), 19. <https://doi.org/10.3390/admsci13010019>